Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

Asia: HE 194/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausunto asiassa HE 194/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriöltä hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osasto kannattaa esitystä ja haluaa nostaa esille seuraavat huomiot.

Ehdotuksessa on uutena säädöksenä tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvovien viranomaisten tiedon vaihtaminen koskien tieliikenteen sosiaalilainsäädäntöä sekä siihen liittyviä rikkomuksia ja yritysten riskiluokitusta. Riskiluokitus ja valvonnan kohdentaminen antavat valvoville viranomaiseille mahdollisuuden valvonnan tehostamiseen ja kohdentamiseen niihin yrityksiin, joissa eniten rikotaan tieliikenteen sosiaalilainsäädäntöä. Valvonnan tehokkaaseen kohdentamiseen tarvitaan valvoville viranomaisille kaikki olennainen tieto valvottavista kohteista, mitä edesauttaa sujuva tiedonvaihto.

Riskiperustaisen valvonnan kohdentamiseksi valvovilla viranomaisilla tulee olla pääsy niin IMI- kuin ERRU -tietojärjestelmiin sekä muihin mahdollisiin riskiluokitusjärjestelmiin, joista on apua valvonnan kohdentamisessa. Valvovien viranomaisten välisen tiedonvaihdon tulee olla vaivatonta ja helppoa. Järjestelmien yhteensopivuuden takaamiseen ja tiedonvaihdon rakentamiseen tarvitaan resursseja.

Ehdotuksessa on esitetty vaatimus Y-tunnuksen lisäämisestä henkilö- ja tavaraliikennelupien hakemisen yhteydessä. Työsuojeluviranomainen käyttää Y-tunnusta yritysten yksilöimiseen, jolloin ehdotettu lisäys helpottaa jatkossa valvonnan tulosten ja liikennelupia omaavien yritysten tietojen yhdistämistä.

Erityisen huomioitavaa on, että tieliikenteen sosiaalilainsäädännön valvonnan kehittäminen ja yhteistyön paraneminen lisäävät, vaikuttavuutta valvontaan. Uutena valvottavana kohteena on lähetettyjen kuljettajien valvonta. Tämä valvonta vaati kehittämistä, koulutusta ja tietojärjestelmien yhteensovittamista. Alkuun tämä vie resursseja valvovilta viranomaisilta ja se tulee ottaa huomioon suunniteltaessa valvontaa.

Kohdassa 4.2.8 Tieliikenteen sosiaali- ja markkinalainsäädännön valvonnasta on viranomaistoiminnan vaikutuksissa kirjattu lähetettyjen kuljettajien valvonnan lisääntymiseen liittyvä valvontatietojen vaihto, jolla on vaikutusta tietojärjestelmien yhteensovittamiseen etenkin liikenne- ja viestintäviraston ja työsuojeluviranomaisen välillä. Kohtaan 4.2.8 perusteluja voisi lisätä riskiperustaisen valvonnan tietojen vaihtoa, joka koskee kotimaisten yritysten valvontaa ja näiden valvontatietojen vaihtoa.

Työsuojeluviranomainen valvoo pääsääntöisesti kotimaisten yritysten toimintaa, jolloin valvontatiedonvaihto kotimaisten yritysten osalta on huomattavasti suurempaa kuin lähetettyjen kuljettajien osalta.

Ehdotuksessa on tuotu esille valvontadirektiivin mukaiset valvovien viranomaisten työnjako ja kansallisen valvontastrategian määrittely. Tarkempi sääntely on näiden osalta jatkovalmistelussa kannatettavaa. Valvontaviranomaisten välisen yhteistyön lisääminen ja kansallisen valvontastrategian luominen selkeyttävät toimivaltuuksia sekä parantavat ja tehostavat valvontaa.

Lainvalmistelun yhteydessä työryhmässä nousi esiin työsuojeluviranomaisen mahdollisuus antaa laiminlyöntimaksu tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön työ- ja tasa-arvo-osasto kannattaa asian selvittämistä ja oikeusministeriön kuulemista jatkovalmistelussa. Laiminlyöntimaksun lisääminen liikennepalvelulakiin tehostaisi työsuojeluviranomaisen valvontaa. Laiminlyöntimaksulla vahvistettaisiin valvonnan vaikuttavuutta, edistettäisiin markkinoiden tervettä kilpailua ja parannettaisiin liikenneturvallisuutta, verrattuna nykyiseen työsuojeluviranomaisen viranomaisohjaukseen. Työsuojeluviranomainen voi ilmoittaa valvonnassaan havaitsemansa tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomiset poliisille. Poliisi voi harkintansa mukaan käynnistää asiassa rikosprosessin. Käytännössä poliisi usein antaa asiasta sakon työnantajan edustajalle.

Hallinnollinen seuraamusmaksu on luonteeltaan sanktio, jonka tulee täyttää rikosoikeudellisen sääntelyn periaatteet. Asian mahdollisessa jatkovalmistelussa tulisikin ottaa huomioon, että mikäli työsuojeluviranomaiselle säädetään mahdollisuus laiminlyöntimaksun antamiseen asiassa, tulisi tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomista koskeva rangaistussäännös laista kumota. Lisäksi tulisi arvioida ovatko kaikki nykylain 267 §:n rangaistussäännöstössä luetellut teot laiminlyöntimaksun piirissä.

Erityisasiantuntija Aino-Maija Alstela

Tiedoksi Osastopäällikkö Raimo Antila

Valvontajohtaja Arto Teronen